

سوال نمبر 2

پېچيز ځلو:

رحمان بابا د بېښتو ترې لو
غږتې نښان دي - رحمان بابا په عوام
کښې د ډېر مشهور دي خاص طور پر
د اشوي صوفيانه او اخلاقي شاعرې
دقاره - د هغوي شاعرې آسانه هم ده
او د بل ځلي قول عوام دپاره سبق دي
نو په دي وجه ئې قول خلق خوښي -

رحمان بابا د ژوند لنډه پېچيز ځلو:

رحمان بابا په کال 1042 لمري
کښې پېدا شوي او - رحمان بابا پېدا شوي
په بهادر علي کښې پېدا شوي او - رحمان
بابا په کال 1118 لمري کښې وفات شو -
وفات ئې په هزار خواني پېشاور کښې
وشو -

رحمان بابا د شاعرې ښکاره اړخونه:

هسي خو رحمان بابا په شاعرې

کښې په د هېرو اړخونو ځای کار کړې
خو د هغوي ده څه اړخونه د هېرو
حشېور دي - ده هغوي ځمکه اړخونه لاندې
وړاندې کړې شوي دي:

== صوفیانه شاعري

== اخلاقي شاعري

== عالمگیریت

صوفیانه شاعري:

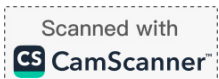
صوفیانه شاعري د (جان بابا)
شاعري ده غږه برخه د چې کښې
هغوي د خوا یا رسول یا صالحو څخه
کښې د سېني اظهار کړې وي -

== اخلاقي شاعري:

اخلاقي شاعري د هغوي د شاعري
بله غږه برخه ده چې کښې هغوي د
اخلاقو دس و کړې وي عواضو ته -

عالمگیریت

عالمگیریت نه مراد د (دې چې)
د بابا شاعري ټولو عواضو د پاره وا -
او صرف د پټو ته کي کښې دس نو وړکي



پلکې ټول خلک ئې پکښې مخاطب کړي

* رحمان بابا د عام اولس شاعر دی:

څنگ ئې حوښک شاته وړاندې
کړل ئې رحمان بابا شاعري د ټولو عوامو د پاره
و - او صرف پښتو د پاره نه و - نو په دې
وجه په ټولو خلکو کښوې خوشو د کښوې
عالمگيري شاعري یو شو نوي خلکه وړاندې
کړې شوي دي -

مخلفت کيس حساب نه دي د پښ کيږو
خوب وړ نه دي په وخت د جمع دم

په دې برا شعر کښې ټول عوامو ته خاص طور لږ
پښ کيږو ته د عبادت درس ورکوي - خاص
طور لږ ساري په وخت ترانچ ته پاسېدو درس
ورکوي -

که خوک تله د انصاف په لاس کښې ورکوي
خپل قمو او د پل اس په برابر کوي

په دې شعر کښې ټولو عوامو ته د انصاف درس
ورکوي دي -

رحمان بابا در قبولیت وحی:

رحمان بابا به عواصم کبکی قبولیت
در کهنه وحی دی - یو شو پکینی خکنه
ویرانی کوی نسوی دی:

☞ رحمان بابا صوفیا نه شاعری به
عواصم کبکی در کهنه حقبوله وا -

☞ رحمان بابا شاعری آسانه وا -

☞ رحمان بابا آولو عواصم ته در
اخلاقو درس ور کبکی و -

☞ رحمان بابا شاعری آولو عواصم در
پاره وا - او صرف پینتو ریاره
نه وا -

☞ رحمان بابا شاعری در کهنه خوله وا -

☞ رحمان بابا شاعری حانی پوهه
کبکی آسان او -

☞ رحمان بابا شاعری کبکی در کبکی
دور خلقو ریاره درس دی -

خلاصہ:

لندا (جی) (جان بابا) خوشحال خان یا رنور شاخانو بہ نمان صرف، پستو د پارہ شاخری ندر گری - بلکی کھنوی تمولو عوامو د پارہ شاخری گری او (اخلاقو داسی) گری تمولو عوامو بہ ورگی او (کھنہ وجہ) د جی تمول خلق کھنوی دھیر خوفی او بہ عوامو کنبی لم دھیر حقبول دی۔

سوال - نمبر 2

پہچنر کھلو:

اسیر حمزہ خان شنواری جی عرفین کنبی ورتہ حمزہ بابا وی - بابا (پستو) ژبی یو بل غیب شاخری دی - او پستو د ژبہ کنبی ورتہ بہ دھیر اراخونو کار گری - (وی) پا ناول او (دراحو) حانی ہم کار گری دی -

بابا د ژونو لنہ پہچنر کھلو:

حمزہ بابا بہ کال 1907 کھسوی کنبی دہرا شری دی - او (وی) بہ 1994 کھسوی کنبی د دی گرتیا تہ لادل - بابا تہ

رئيس المتفرجين لهم ويلي كبرى - خله عبي
 دوي به بيشنو تبه كشي خزل حاني لم
 غت مار كوي دي -

بابا ادبي خدمات:

بابا دهيم كتابونه ليلاي خو لو
 خو ويگي يکني خله وداوي کوي نشوي دي

==> بهيمر

==> غزاونه

بابا شاعري علامه بنهاره اراخونه:

حزه بابا دي اراخونه (شاعري دهيم
 مشهور دي)

==> صوفيانه شاعري

==> بيشنووي

==> عشقيه شاعري

بابا صوفيانه شاعري:

صوفيانه شاعري هعي شاعري ته وي
 جي کمه کشي ره الله شه جيني زکر
 نشوي وي يکني

اشنا ته يو جي خود ستا نزاره
سر يو شعرون جو مجوا اوکو

دي شعر کي شاعر الله شه ر حيني اظهار کي
جي الله يو دي خود ار يو بندہ جي
وہ شعرون وٽ اضا به جملہ بدلہ طراقتہ حاني
حاصل کوي۔

وڪر ر اصل سرا اصل خود جي پيل شعور
اوس به خياله خوله دخيل زان به نثاريم

دي کي وحون الوجود ته زکر کوي جي نه خيل
مخاں تعريف کوم يا ستاسو تعريف کوم نو دا لوا
خبره ر۔ شڪه جي ر اصل کي يو وجودي۔

ما جي ستا نثار کوله لوهنا نه شعور
جي به خياله خوله دخيل خان به نثاريم

ط دي کي لکم وحون الوجود ته اشارہ ده کي۔

کهنه خود دي جي به حق نه وائي خان ته
مصور وار به راس جهان کي يو حضور شو

شاعر وائي جي انلق ناره خود رهيو خلقو لکوي
وا۔ خود يں يو حضور کي سزا وار
مضراؤ شو۔

د بابا شاعري کښې پښتو ژبې:

په دې شاعري کښې بابا يا ده پښتون قوم زکر کړې يا د پښتو ژبې -

سه حنوه له پشزې باده خاوند
په لھاغلي پيمانه کښې را افغان را

په دې کښې ده پښتون قوم افغان زکر کړې
نشوي دې -

قانونه کو خبر بشور چې پښتو د اسلام څخه ده
موندله دشملو نه به احرام تړې حرک کښې

په دې کښې ئې د پښتو ژبې اهميت بيان کړې -

ولې اغيار چې پښتو د روزن ژبه ده
څه به جنت ته د پښتو سره زم

په دې کښې هم ده پښتو ژبې څخه ده چينې
انصار کړې چې ده سره به جنت ته هم زم -

عشقديه شاعري:

دې شاعري کښې ئې ده محبوب
څه ده چينې حبت اظهار کړې دې -

MOTOWOTOFOSO

غل رحمت غلطی نشی
شون ہی بہ محفل کنی پانہ نہ مٹوری

شاکر وئی ہی محبت ہی خوں وئی نو بھنہ خیل
محبوب بیچر غلو کنی بیا غلطی نشی - کو محبوب
وڑہ نہ مٹوری خو بیا ہم بہ ہی عاشق
بہ دہاکہ جمع کنی بیا کنی

یارا جی آسمان تہ دی بازہ مٹوری
سترگی ری جہ بہ مخ کنی تہ مٹوری

دی کنی ہم شاکر رہ محبوب سرو دھیری
سینی اظہار کی

خلاصہ:

بابا دیتنو شاکر انو کنی یو غتہ
شاکر دی - او شاکری کنی کی دا دی
ارخونہ دھیر مشہور دی - بابا دیتنو تریہ کنی
غتہ کار کری او شاکری سرو سرو ہی
بہ ناول درازہ اور نورو دھیرو ہر سہ
حانی ہم کار کری -

سوال نمبر 4

پہنچدراکو:

بل غنی خان دہ پیتو تری میو
 سرہ سرہ سیاست دی - غنی خان شاعری
 کئی - او غنی خان شاعری کئی عجبہ فلسفہ
 دہ کھیر مشورہ دہ

غنی خان دہ زون لند تعارف

غنی خان دہ کال 1914 عیسوی کئی
 دیرا شوی او - چار سہ کئی دیرا شوی او -
 سکول کی دہ پیتو او لندن او امریکی دہ
 اویل - بیا خدہ وخت کئی تخت کالی شوگر
 حلقہ کئی کم مار کئی دہ بیا سیاست کی
 شورو کوفہ جیل تہ ہم بکئی لاری - آخیرہ
 کئی کی شاعری شورو کرا او دہ کال
 1966 عیسوی کئی وفات شو بیا -

گنتی خان ازلی خلدان

گنتی خان یو خو کتا پونه دلخبر
حشهور (ری)

- ⇐ (دینسپری چغار)
- ⇐ فانوس
- ⇐ بلوشی
- ⇐ دا دقمان

گنتی خان شاعری بنساره لارخونه

شاعری بنساره لارخونه کی دوا
ری

- ⇐ جمالان
- ⇐ فلسفه

د گنتی خان شاعری کتبی فلسفه

د گنتی خان شاعری کتبی فلسفه
د ژوند په باره کتبی بنیادی سوالات لیکلې
او حشهوران کی کتبی را غوند لیکلې

بادشاهي در جهان شه کيني
مخاتله زيادي نم

به ري کيني ئي درنيا بادشاهي نم او
زسر داي شه برالر کري

د انصاف، نلل ششکري
شه به رهبر کيني شه به نم

او بادشاهي کيني انصاف کول رهبر گران شمشکري
ري - خله جي مولو شه برالر انصاف کول رهبر
گران بوي -

بادشاهي ماله جوريني
جي نم اونگي نم موه کيني

بادشاهي وائي ماله سازيني جي خلق کيني
قر بانياني وائي -

جي يو تن ريل به کو بنو
دخيل کور کوکري ماله کيني

بادشاهي ماله سازيني جي طاقتور خلق
گوزوري خلق موه کيني يا به رهبر
زيادي وائي -

ابه حاله کو دی راکه
بادشاهي رخل جهان

زبه ئي اوڻوڙ زوجه له گره
نکه شوقی به درعبیران

به دی کنی غنی خان ر بادشاهي
خه تفرق زگر کنی - او وئی جي
کو کھنوي ته بادشاهي سيلو شوا
نو کھنوي به ئي وارتي خکه جي
کھنوي ري خه شوقی نيشه - او را ورته
کھسي يو زره داري او بوج خواردي -

بادشاهي کھنو له ورکه
جي لري شي زور

خوای ته زي کنی جي وائي بادشاهي
کھاڻو کسانه لا ونگا - شوقی جي را کھني
زره داري پورا کولي شي -

جي به لاس نکه قضاب وي
به قضاب نکه منگور

پدي کنی ر وائي جي بادشاهت ر
طالبو مخلوق کار دي اوهر نزم دل کسي را
نشي کولي -

خداوند:

لنډا را جي غني خان به
ڊيٽو ٽي ڪٿي فلسفہ ذاتي هم ڪار وکو
او ڪٿي ڪٿي سياست ڪه خيل نفرت انهيهار
وکو - ر ڏي نه علاوه ڪهڙي به جماليات
هم رهيم ڪار ڪري -

سوال نمبر - ڪ

پيچندو ڪو:

* خوشحال خان ڊيٽو ٽي پر مل
غيت شاعر ڏي - بابا حفيظ او علم هم
او - بابا ڊيٽو ڊي لائونڊي ڪولو ڪوشش
هم ڪري او - بابا شاعري سڄو سره ر
جنگون هم ڪري او به ڊي وجهه وڙه
ر ٽوري او قلم خاوند ڊي - خوشحال ٽوري
نوم جمدار او -

خوشحال زور لنڊه پيچندو ڪو:

خوشحال بابا به ڪال 1922 هجري
ڪٿي پيدا شو - به نسل ڪالهه ڪٿي شاعري

Ghazi Paper

شروع ڪرا - بابا دڪھير ورونه ڪري و او ڏيڻو
پوري بچي او - حشر زوي نوح نبي اشرف خان او -
او دڪھير زوي نوح نبي محرام خان او - دوي به
حقلو رياره ٽيڪس راڻوڻو - به ڏکاڻه ڪئي ئي
پارا به جنگ ڪئي وفات شو او حشر پٽي وانه
به سر شو - حقلو رياره ئي ڏيڻو سره جڙي
وڪري -

حقلو رياره به ره ٿوري وڃي
ڏيڻو به رانه کولي دڪھير ڪڙي

بيا پلي جيل ته ڪم لاري او ڪهڙي نه پاس
ئي ڏيڻو راڻوڻو ڪوشش وڪو - او حقلو خلاف
شو - شڪري ڪئي ڪم دڪھير مار وڪو - بيا به
مال 1100 بچري ڪئي وفات شو -

اڙي خدماڻ:

دوسو نه ئي سوا ڪتابونه ليکي
و - جي ڪم ڪئي ريو سو دڪھير مشهور ري -

- ڪا گاديان
- ڪا سفرنامه
- ڪا سوانحنامه
- ڪا بازارنامه
- ڪا دستارنامه

شاعري بيمطاره ازخونه:

شاعري خلود ازخونه بي رهبر مشهور

ري -

- ⊣ عشقيه شاعري
- ⊣ قاي / وطني شاعري
- ⊣ لاجيه شاعري
- ⊣ اخلاقي شاعري -

قاي / وطني شاعري:

كضا شاعري جي رڊيٽون قوم يا ڊيٽو ٿي زڪر ڪيني مشر وي -

پر چاره رڊيٽون تر حمله ٿيه ره
اتفاق ورهه نيشه رهبر ارمان

ڊيٽون قوم به پر حصيلت ڪئي ره حمله نه
ٿيه ري ٿيو بس اتفاق ورهه نيشه
ر لوا مسله را ڪيني -

کو اتفاق به ڊيٽو ڪيني ٿيو
ر زور خوشحال به ر باره شي به روي زوان

ڪيني به ري ڪيني ڊيٽون قوم ته ر اتفاق

Gha:i Paper

داس ورکړې -

پښتنو کښې پورا نشو
اتفاق په کابل کې کښې پورا نشو
کښې په د خلو کورونو پاره کړو -

دې کښې هم ده پښتو د بې اتفاقې حالتې اقسوسې
کړې -

* زاتیه شاري:

دې د جنگ جگړې زکړ کښې شوي وي

دس لا بنده دي دا محرم
د خوشحال د خاطر محرم
با نیوی حج کښې تا
با خلو سره لازم

دې کښې د خلو سره د مبارزې
لاره کړې - چې د جیل راوتلو نه پس
په ولس یا خلو سره جنگ کوم یا
با بیا عبارت شروع کوم -

لا تر ورسه کې حازره په فرار زوي
چا چې حاسره وختی سر په شکر دي
او لا په خوب کښې په لاره دې لاره
چې د چه غولده شمه د توري شکرک دي

به ری بابا خیل جنگ زکر کنی - چی لحم
داسره میدان کنی دغو والی ره نو دسه
پوری زره نه سریدی او به خوب کنی
کلم خسه ره توری آواز اوری -

اخلاقی شاعری -

چی د اخلاقو زکر وی کنی -

د رحمت داو کو کم پکار چی زره
که علاج سره چی راشی حسینا لحم

پوری کنی رحمت سه نفرت اظهار کری - او
چاته رحمت نه کولو درس بی ورگی -

وکه ری طبع د مخلوق دوه هریکه
پادشاهی ده حیاک شه که کدا بی

به ری کنی کم د رحمت کولو درس ورگی
او ده طبع ساتلو نه بی نفرت کری -

چی د روح تر خلی او پاسی مکه خوله ده
چی د ریتیا تر خلی او پاسی خله 428

پوری کنی ریتیا ویلو درس ورگی -

گھنٹہ شاعري

جي محبوبن سره ئي ڪيئي صحبت
زگر کري وي بيگني

جي دح بلو ئي وا نيو ڪو حشال شونجي نوانو
ڪهنه دم کري ڪروانه لم ڪروانه دم لا ڪروانه

او خله راته وائي جي به خڪو نظر ته ڪا
ستري جي کري خو ريدار سره ڪنه

خله جي دهڪه شوه به شهرو او شڪو
جي سمر جي ستا دل او ب ٿنڀا ڪا

سمر ياره گزر به ڏهن بيا ڪا
ڏهن ڪيئي رنڀا رنڀا ڪونه واکا

پري ٿولو شعر ونه ڪيئي ده محبوبن خه
ده صحبت زگر کري

خلاصہ

لندا دا جي خوشحال خان
به ڏيندو ٿي ڪيئي غنڻ ٿار کري - او پر
اڀرڻ جاني ڪيئي ~~ڪيئي~~ شاعري لم کري -
خڪو سره ئي جنگون ڪان لم کري و -

Ghazi Paper

سوال نمبر 7

اولسي ادب:

ڪجهه اڪابر جي ليکڪي شعري حالت
 ڪيئي نه وي - او زباني - او نسل نه بل ته
 منتقل شعري ٿي - او در خلقو زردنو مٽي تحفظ
 وي -

اولسي ادب مختلف نمونو

ڪا عوامي ادب
 ڪا شعاعي ادب
 ڪا فولڪلور

اولسي ادب اصناف

ڪا ڪٺي
 ڪا ننگي
 ڪا چارنجه
 ڪا لوبه
 ڪا سندره

آهيه

آهيه آه آهيه زله وئي جي آواز
 جي تپ شي - بل (مجموعو زبونو) تيار
 هم ري - او آواز هم وسه تپ گيڙي -
 بل بيشانه ئي ر تپي تله هم جزائي
 هم استعمالوي -

خوب
 جانان ده سور او بلاره
 خله جي اوڻي ده پياز پينو سترگزينه

زرا مانه وته لوگي گهني
 زرا مانه به جانان برانڳلي رينه

لوبه

ر اڪثر خوشيائي به توقع استعمالگيڙي -
 ر خرو به آواز گهني ويئي گيڙي - منگ مگور
 خه ويئي گيڙي -

سڙا دفاني به ڪلي راڻي فر سيلان حله
 شي به فراب حله

سڙا دفاني ڪلي سر بار و پينده
 رنجر پيالو گور آبار و پينده
 غدي خيتي وارو به فرپار و پينده
 سڙا ڪله خيال اوڻي به راشي انقلاب حله
 شي به فراب حله

